Lourup, Bjøvlund, Plynder Hans og Bjøvlundtrold

Af Vagn Olesen

Andreas Jensen skrev omkring 1960 sine erindringer, og de er venligst stillet til rådighed af hans søn og svigerdatter Anna og Arne Jensen, som nu ejer gården. Artiklen her er bl.a. uddrag af disse erindringer.

Andreas Jensen: Det var i 1923 jeg købte gård i Lourup (»Engvanggaard« Ådalsvej 1). Dengang kaldtes det Lourup huse og det kom af, at det var en lille udflytter by på Nr. Lourup hede (udflyttet fra Lourup by ved udskiftningen 1782). Lourup huse bestod af 4 gårde samt et aftægtshus, som efter gammel skik lå tæt samlede, for at beboerne kunne hjælpe hinanden, dersom der kom omrejsende skarnsfolk.

Den måde at bygge på, havde den ulempe, at markerne var delt ud i flere parceller.

På den sydvestligste gård, som jeg købte, var der ved gården 12 tønder land, men en nørremark på 16 tønder land lå nord for Nr. Lourup vejen. Den første sommer i Lourup ,kørte jeg mælk til mejeriet. Mælkekusken som var lejet holdt simpelt hen op. Turen var indbudt til 1000 kr. eller ca. 83 kr. om måneden. Jeg fik næsten det dobbelte, men alligevel blev det knap 1 kr. i timen, for hårdt arbejde, med et spand heste. Nå priserne på mejeriet stod vel i forhold dertil. Mejeribestyreren fik 6619 kr. og 3 mejerister og en lærling tilsammen 4629 kr. for et helt år. Mælkekørslen ligeledes for et år i alt 20536 kr. for alle 13-14 ture.

Anna og Arne Jensen foran Engvanggård. 2001. Foto: Vagn Olesen.

Jeg holdt op til november, for det arbejde blev man ikke rig af, for der blev forsømt for meget der hjemme. Dog kunne jeg fint bruge pengene for jeg var startet med en driftskapital på 100 kr. I østmarken var der 4-5 tdr. land, til dels afgravet mose med lyng på. Det stykke fik jeg drænet og opdyrket, hvilket var et slid med hestekraft

Karen og Andreas Jensen – det er Andreas Jensen, der fortæller sine erindringer. Foto af foto i privateje ved Vagn Olesen.

og en furet plov, men efterhånden gav det et rimeligt udbytte. Ja, selv om gården var besværlig at drive, var der en skøn natur ned til åen. Der er stejle træbevoksede skrænter, og åen slynger sig endnu i dag ud og ind, som den har gjort fra gammel tid. Man kan endnu visse steder finde gamle stenredskaber, såsom gamle stenknive, pilespidser og stenøkser fra beboere, der i oldtiden har levet af fiskeri i åen og jagt i de tilstødende skove.

Broen blev årsag til nabostrid

Da jeg kom i 1923 var der ingen bro i Lourup og skulle vi over med heste og vogn, kørte vi gennem åen. (Der var en gangbro såkaldt spang) men det var tit meget vanskeligt eller umuligt på grund af store vandmængder, og så skulle man over broen i Gørding. Der var også nogle fortvivlede vejforhold. Vejen oppe fra banken gik ikke lige ned som nu, men derimod helt hen til Ejner Linds have (»Granholm« Gyllingvej 2). Derfra ned til transformatortårnet, og så tilbage til vadestedet, hvor broen er bygget i 1929.

Jeg kaldte derfor mine naboer sammen en søndag formiddag, for at finde ud af ,om vi kunne enes om en henvendelse til sognerådet. for at få en bro og vejforholdene forbedret. Det tog lang tid, inden det blev en realitet, der var mange særinteresser, der skulle tilgodeses, og det var først ved et sognerådsvalg der kom skred i udførelsen.

Broen kom til at ligge på det bedste sted, men der var også forslag om placering af broen længere mod vest ved et vadested ved Mølgårds gård (»Sternbogård« Sdr. Lourupvej 39) samt ved et vadested længere mod øst, så vejen var kommet til at gå over til Jens Larsens gård. (»Tingstedgård« Tingvej 1). Bro placeringen blev årsag til megen splid, værst var min nærmeste nabo, som ikke ville afgive jord til vejene, og denne splid holdt sig i mange år, naboskabet blev meget forringet.

Da jeg kom til Lourup i 1923, var der 10 vindmøller rundt på gårdene, og det på trods af at veksel-strøm var kommet 1918-20 fra Karlsgårde. Mange steder var der kun lagt strøm ind til lys, og så blev vindmøllen anvendt som trækkraft i blæsevejr til formaling af korn, tærskning m.m. Der var ingen personbiler i Lourup, de første jeg så, var læge Jensens i Gørding, og en i Eskelund, det var i 1910. Nogle af de første der fik biler i Lourup var Magnus Madsen, Brorson Olsen, og Benned Bennedsen. Vi fik først bil i 1949.

Vi begyndte at høste med selvbinder i 1931, men i Plovstrup var der allerede kommet selvbinder i 1910. Radioen kom 1922-23. Der

Cyklister fra Gørding ved skelsten på Malthøj 25.06.01. Foto: Vagn Olesen.

kom kort tid efter to apparater i Lourup, som var ved P. Holdensen og Manfred Andersen

Bjøvlund Plantage (87 ha).

Andreas Jensen: Bjøvlund Plantage ligger i skellet mellem flere sogne. Plantning af denne Plantage blev påbegyndt 1874-75.Ved en sommerfest søndag den 28 juli 1934, blev der afsløret en skelsten på Malthøj, hvor landbrugskandidat Iversen (Født i Vejrup 1868)fortalte om egnen, og om hvordan han som mindre dreng, havde kørt med sin far til Holsted, og at alt da var hede derude, før der blev plantet skov , samt om at et sagn fortæller, at der en gang har boet en trold ude på den store hede (Bjøvlundtrolden), og at den slet ikke kunne lide da Holsted kirke langt tilbage i tiden blev bygget.

Skelstenen på Malthøj, som ligger 45 m over havet, er skelsten mellem Gørding og Malt herred og de 3 sogne Åstrup, Vejrup og Holsted, og der var på sådan et tre bundet skel fra gammel tid megen mystik. Jeg husker også fra afsløringen, at der var en husmand eller landmand der sang ved mødet. En af sangene handlede om en ungkarl, der havde været meget kræsen, og derfor aldrig havde fået sig en kone. En var stram en anden lam og hvad ellers der kunne være af fejl, men til sidst lød visen dog, hellere en gal kone end slet ingen at have.

Lige syd (ca. 1 km) for Malthøj ligger en anden høj i skellet mellem Holsted og Gørding sogn. I denne høj har der tidligere været beboelse. Jeg har et sted læst om, at der længere tilbage i tiden har boet en mand i denne høj, som ikke havde megen samkvem med egnens beboere. Han var vist franskmand, og det fortælles, at da han en gang ville over grænsen ved Skodborg, ville gendarmerne nægte ham overgang. Men han trak resolut sin kårde, som var gemt under frakken, og hans færdighed i at bruge den var så stor, at gendarmerne matte lade ham passere.

Plyndre Hans

Kort før vi kom boede der i denne høj en mand som kaldtes Plyndre Hans, og som navnet siger, var han ikke helt ærlig, men ville godt stjæle lidt. (Stjal høns m.m.) Nede ved Nr. Lourup vejen boede en kone som hed Stinne Skomager, og så skete det, at der blev stjålet et

fårelår fra hende. Mistanken faldt straks på Plyndre Hans, og der blev sendt bud til sognefogeden. Sognefogeden og en anden mand måtte så i gang med at undersøge Plyndre Hans' hytte, og selv om de gik grundig til værks, fandt de ikke noget, men da de skulle til at gå, kom sognefoged Niels Laursen til at se, at en af græstørvene på taget lå lidt højere end de andre. Det blev undersøgt og der fandt de fårelåret. (Plyndre Hans hed Hans Rasmussen, og det har sikkert ikke været megen morskab ved at bo alene i en tarvelig hytte bygget ind i en gravhøj. Lejekontrakten for hytten blev af Gørding-Vejrup sogneråd efter forpligtelse slettet 1903, og kommunen overtog parcellen, Fra et sogneråds møde 1917 fremgår det at beboelsesretten for Hans Rasmussen helt blev slettet i tingbogen og at Hans Rasmussen for eftertiden ville blive forsørget af kommunen. I dag er der ikke spor tilbage af hytten og gravhøjen er delvis overpløjet)

Bjøvlundtrold

Navnet Bjøvlund trold har været brugt til flere personer, og navnet har sin oprindelse i en plump figur, som er indmuret i Holsted kirke og forstiller Bjøvlundtrolden, der ville rive ned om natten, hvad der blev bygget op om dagen, da Holsted gl. kirke blev bygget i det 13.århundred.

Manden på billedet hed oprindelig Anders Nissen født julenat 1789 i Ølgod sogn. I en ældre beskrivelse fra Bækbølling Præstegård fortælles det, at han havde haft en kone som fødte ham 6 børn. Men da konen i 1848 døde, og børnene flyttede hjemmefra, erhvervede

Anders Nissen født julenat 1789 i Ølgod sogn – billedet er dateret 17 februar 1884, og han må derfor være 94 år.

han sig en lille hytte på Bjøvlund hede, men opholdt sig det meste af tiden på vandring på vejene.

I daglig tale blev han kaldt Bjøvlundtrolden eller også Anders Kong, eftersom han også havde været stodderkonge. Billedet er dateret 17 februar 1884, og han må derfor være 94 år. Som det kan ses på billedet er hans tøj lap på lap, og på armen bærer han en stor pose, hvori han samlede klude, men benyttede også posen til at krybe i, nar han overnattede i den fri natur, men dersom han kunde få tilladelse, overnattede han dog helst i en stald eller lade.

Der fortælles endvidere, at han var en stolt person, som ikke på nogen måde ville have med fattigvæsnet at gøre. Modtog dog gerne gaver, var aldrig syg ,havde stadig nogle tænder, hvilket han mente skyldtes, at han tyggede skråtobak blandet med pibe udkrads , og skulle han en enkelt gang føle sig lidt dårlig tilpas, tog han sig lidt ekstra brændevin spædet op med terpentin, så var han kureret.

Forf. er tidligere landmand og formand for Lokalhistorisk forening. Adr.: Sejersgården 20, 6690 Gørding.

Kilder: Andreas Jensens erindringer.
Holsted sognearkiv
Gørding sognearkiv